

STATEN-GENERAAL.

VEREENIGDE ZITTING DER BEIDE KAMERS.

Vervolg en slot der zitting van donderdag 2 mei.

De regering heeft eenige voorbeelden uit het staatsrecht aangehaald, doch ook die aanhaling was niet altijd even juist. Zoo heeft de minister de Fransche constitutie van 1791 aangehaald, om het stelsel der regering te verdedigen. Doch men verlieze niet uit het oog, dat tot dien tijd in Frankrijk eene geheel andere zinswijze was gevolgd. Het zou op eene duidelijke wijze kunnen worden aangetoond, hoe steeds in vorige tijden in Frankrijk op de koningin-moeder acht geslagen is. Niet minder dan 24 prinsessen hebben in Frankrijk het Regentschap waargenomen. Zoo moge het ook bezworen zijn, dat Keizer Napoleon gemeend heeft het beginsel te moeten vasthouden, om den naasten Troonopvolger tot Regent te verklaren, en kon hij er wel niet aan denken, zijne eerste echtgenoot Josephine tot Regentes te verheffen, daar er geene kinderen uit dien echt waren gesproten. Doch nauwelijks was hij met zijne tweede gemalin in den echt getreden, en had hij een zoon gekregen, of het beginsel van de opdragt van het Regentschap aan de moeder, werd geaandigd. Men heeft ook aangehaald de Fransche wet van augustus 1842. Maar behoef spreker te herinneren aan zoo vele wetsprekende redevoeringen, die in der tijd in de Kamer der Afgevaardigden tegen die wet zijn gehouden. Behoef hij te herinneren aan de hartelijke taal die toen voor de moeder gevoerd werd. Dat alles zweeft hem nog voor den geest. Daaronder trof men zelfs den man aan, die in de noodlottige dagen van februari 1848 als een der hevigste bestrijders van het Koningschap optrad. Zal het echter noodig zijn te herinneren, hoezeer de achteruitzetting van de moeder eene stem van afkeuring deed opgaan door geheel Europa? Men heeft ook aangehaald het voorbeeld van sommige constitutionele Deutsche staten. Doch daartegen kunnen andere voorbeelden worden overgesteld; zoo heeft b. v. de Spaansche constitutie juist de naaste agnaat ter zijde geschoven en werd de Koningin moeder tot Regentes benoemd. In Engeland werd nog voor eenige jaren voor het geval van het overlijden van Koning Willem den Vierde gedurende de minderjarigheid van den troonopvolger, H. M. de Koningin-moeder, de Hertogin van Kent, tot Regentes benoemd. Uit een en ander blijkt, dat het beginsel door de regering aangenomen zich evengoed verdedigen als bestrijden laat.

Spreker verschilt ook in gevoelen met de regering nopens het Nederlandsche staatsrecht; zelfs van de oudste tijden komt niets voor, wat tot bevestiging van dat, door de regering aangenomen beginsel, strekken kan. Er zijn veeleer voorbeelden aan te halen, die het beginsel der regering bestrijden; men behoef slechts te wijzen op de regentschappen in Friesland en op de regering van Prinses Anna. Ook uit het hedendaagsch staatsrecht kunnen geene gronden worden ontleend, ten voordeele van het stelsel der regering. De grondwet laat nopens de opdragt van het regentschap, volkomene vrijheid van gevoelen. Het kan aan diegenen worden opgedragen, die daartoe het meest geschikt mogt worden geoordeeld. Spreker is niet tegen de voordragt, doch tegen het beginsel, dat de regering geleid heeft. Dat beginsel wordt noch aangewezen, noch vindt zijn weerklank in het hedendaagsch algemeen of Nederlandsch staatsrecht. Hij zal voor het ontwerp stemmen, doch heeft niet kunnen nalaten het beginsel te bestrijden, waarop de regering het heeft gebouwd, omdat in andere tijden en in andere omstandigheden het te streng handhaven van dat beginsel, tot zeer noodlottige gevolgen voor den staat aanleiding zou kunnen geven.

De heer Groen van Prinsterer heeft nader uiteengezet de denkbeelden die hij bereids in zijne nota, opgenomen in het verslag der commissie van rapporteurs over dit wets-ontwerp, heeft ontwikkeld. Hij heeft daarbij aangedrongen op het wijzigen van art. 41 en art. 198 der grondwet. Hij vangt aan met op te komen tegen de bewering, zoo wel door de commissie van rapporteurs als door de regering gemaakt, dat de behandeling van dat punt bij deze gelegenheid niet te pas zou komen. Reeds meermalen heeft hij opgemerkt, hoe men verklaart, dat men de discussie wenscht teruggebracht te zien tot de behandeling van het ontwerp van wet en dat men op die wijze de behandeling van alle andere quaestien, die daarbij toch in aanmerking kwamen, afsneed. Indien de vergadering nu ook mogt vermeenen, dat hij ook dit onderwerp niet kan behandelen, dan zal hij zich gaarne aan het besluit van de meerderheid onderwerpen, doch dan zal zijne verantwoordelijkheid gedekt zijn. Tot de ontwikkeling van zijn gevoelen overgaande, zegt spreker, dat hij voor het oogenblik het vraagstuk der agnaten geheel ter zijde wenscht gesteld te hebben, daar hij dit minder beduidend oordeelt bij het andere punt, waarop hij in zijne nota de aandacht der wetgeving heeft gevestigd, dat is op het beginsel, in art. 198 der grondwet aangenomen, dat geene verandering in de grondwet of in de erfopvolging gedurende een regentschap mag worden gemaakt. Dat art. is in strijd met het stelsel bij de grondwet aangenomen, van eene trapsgewijze herziening der grondwet. Dat art. 198 is alzoo eene

anomalie met de overige bepalingen van de grondwet, ten aanzien der herziening. Het artikel moet tot bescherming, tot beveiliging van het koningchap en ook van den Regent strekken. Dat schijnt de bedoeling van den grondwetgever geweest te zijn. Maar die bepaling van art. 198 is hoogst gevaarlijk te achten. Nu moge men eene herziening der grondwet op dit oogenblik ongepast en ontijdig achten, doch dat zijn woorden die meermalen in de vergadering zijn gebruikt, doch die weinig overtuigen. Dat woord *ontijdig* is al een hoogst gevaarlijk woord. Dat hebben de tegenwoordige ministers van Binnenlandsche Zaken en van Justitie ondervonden. Toen eerst gemelde in 1845, met eenige medeleden der Kamer, eene voordragt had gedaan, dat er eene geheele herziening der grondwet zou plaats hebben, werd het voorstel als ontijdig en ongepast ter zijde geschoven. En toen de tegenwoordige minister van Justitie in 1845 eene stuksgewijze herziening der grondwet voorstelde, werd ook dat voorstel door de vergadering afgewezen, omdat het allezins ontijdig was. Dat is alzoo een zeer gevaarlijk woord geworden. Spreker moet alzoo vragen, waarom het voorstel dat *toch* ontijdig is? Men ziet op tegen de moeite en den last van de herziening der grondwet. Het denkbeeld van zoodanige herziening schijnt niet meer in de goede reuk te zijn. Men vreest, dat de rust en stabiliteit daardoor verloren zouden gaan. Maar hij vraagt, welke rust men dan verlangt? Eene rust welke naar die doods gelijkt? eene bedriegelijke rust? de rust van 1827 of de rust van 1848? Neen, men wil eene rust, die men op goede gronden, op stevige grondslagen kan vestigen; waarop te rekenen valt. En juist uit dien hoofde is art. 198 der grondwet gevaarlijk te achten. Men verlangt de stabiliteit van het staatsgebouw. Maar spreker herinnert zich altijd de stabiliteit van den bouwvalligen grond; van iemand, die geen stap daarop durft vooruit te gaan. De ware stabiliteit moet gebouwd zijn op de gehechtheid aan onze vaderlandsche instellingen, op de trouw aan het Koninklijk Stamhuis, op ware godsvrucht, op deugd....

De voorzitter heeft gedurende de rede van den heer Groen (die de snelschrijvers voor de dagbladen, bij de zwakke stem des sprekers en ten gevolge van den afstand, dien zij van den redenaar verwijderd waren, (God dank) niet in hare onderdeelen hebben kunnen volgen) den spreker bij herhaling verzocht, om te blijven bij het onderwerp, dat in behandeling was, de benoeming namelijk van eenen Regent. — De heer Groen antwoordde, dat hij zich tot het onderwerp zou bepalen, dat hij in zijne Nota had behandeld, en hetwelk hij meende, dat met dit ontwerp in een onmiddellijk verband stond. — De Voorzitter wilde het woord verleenen aan den volgende spreker, die ingeschreven was. — De heer Groen drong er op aan, dat de vergadering zou besluiten, of hij met zijne rede kon voortgaan. Dienvolgens had er eene stemming plaats over de vraag, of de heer Groen van Prinsterer kon voortgaan met het houden zijner rede? Met 50 tegen 48 stemmen wordt helaas! besloten, dat de heer Groen zijne rede kan voortzetten.

De heer Groen toont nu nog nader de mogelijkheid aan, dat de optreding van het Regentschap spoedig zou moeten plaats hebben, en het gevolg van eene niet-herziening van art. 198 der Grondwet zou dan zijn, dat er wellicht gedurende 6 of 8 jaren geene verandering in de Grondwet zou kunnen plaats hebben. Nu vraagt spreker, welke redenen er tegen zijn gevoelen bestaan. Hij verlangt die gaarne te kennen. Indien art. 198 der Grondwet blijft, dan zouden onze instellingen eene strekking van onveranderlijkheid verkrijgen, die het den Regent onmogelijk maken zou, om immer naar de wezenlijke behoeften van de Natie te regeren. En welke zouden de gevolgen daarvan kunnen wezen.

De heer van Dam van Isselt doet opmerken, dat het wets-ontwerp, hetwelk de Kamer thans bezig houdt, van hoogst teederen aard is. Hij gelooft, dat er slechts één middel is om zoodanige wet te behandelen, dat is namelijk de personen weg te denken en alleen over beginselen te spreken. De redenaar is intusschen niet voornemens, in breedvoerige ontwikkelingen te treden. Hij zal alleen kortelijk te kennen geven, dat hij de overtuiging der Regering niet deelt. Er is gezegd, dat er geene aarzeling omtrent den persoon, die voor het Regentschap in aanmerking kwam, kon plaats hebben. Maar spreker maakt die woorden tot de zijne, en hij zegt ook: er kon ook voor hem geen aarzeling bestaan, wie die persoon zou wezen. Naar hij meent, wijzen het gezond verstand, de rede, en het begrip eener beschaafde natie, de moeder aan als de Regentes gedurende de minderjarigheid des Konings. Alleen van haar kan men verwachten, dat zij de regten der Kroon ongeschonden aan haren zoon zal overgeven; dat zij beter dan elk ander zal waken, dat die regten niet verkort worden.

In den toestand, waarin de voordragt nu daar ligt, zou spreker daaraan zijne stem niet onthouden hebben, omdat tot Regent een Prins van den bloede wordt voorgedragen, en er gewichtige redenen tot verwerping zouden moeten bestaan, welke hier niet aanwezig zijn. — Spreker verkeert desniettemin in een' moeilijken toestand. Gedurende 20 jaren heeft

hij, wel is waar op enkele uitzonderingen na, steeds tot de minderheid in de Kamer behoort, en het is hem dus niet vreemd voor de meerderheid te moeten bukken. Hij moet nogtans bekennen, dat dit bukken hem nooit zoo onaangenaam is geweest als thans. De meerderheid toch was gesloten, en men heeft gisteren zelfs eene proeve aan de Fransche Kamers ontleend, om tot een einde te komen. Spreker is daardoor verhinderd geworden den laatsten redenaar uit Gelderland (van Hoëvell) van gisteren, te beantwoorden. Die redenaar heeft gezegd dat, bij eene gelijktijdige behandeling der beide wetten, die op het Regentschap aangenomen, die op de Voogdij verworpen zijnde, men ~~dan~~ in denzelfden toestand zou verkeeren. Maar die redenaar heeft den juiststen toestand niet gevat. Hij heeft als zeker gesteld dat de wet op het Regentschap aangenomen, die op de Voogdij verworpen zou worden. Maar daar ligt juist mijn bezwaar (zegt spr.). De wet op de Voogdij kan beginselen inhouden, die de kamers zouden kunnen verplichten die op het Regentschap niet aan te nemen. In dit onderlinge verband zou wellicht ~~laatsgenoemde~~ wet moeten verworpen worden. De bijval, welke meergemelde spr. ondervonden heeft, moet dan ook niet aan de kracht zijner argumenten worden toegeschreven, maar aan de meening der meerderheid, waaraan men zich dient te onderwerpen.

Welke is intusschen nu de toestand? Men kan niet zeggen, dat men zijne stem niet zal uitbrengen. Men moet zich verklaren vóór of tegen. Het *non liquet* is niet vergund. Nogtans verklaart spr., dat hij moet zeggen: *non liquet*. Hij weet niet, welke beginselen de Regering omtrent de Voogdij heeft. Het is hem onbekend, of de Regering hem ooit in staat zal stellen over zoodanige wet te stemmen. Bij het naauw verband tusschen deze twee wetten moet spr. zich, nu de zaak afzonderlijk behandeld wordt, tegen de tegenwoordige voordragt verklaren. — Hij wenscht, echter, dat daaruit geene verkeerde gevolgtrekkingen mogen worden gemaakt. Het is alleen een gevolg van het besluit, door de meerderheid genomen.

De heer Schoonsveld was van den aanvang af van oordeel, dat de wet op het Regentschap was eene belangrijke wet, evenzeer als die nopens de Voogdij; dat daarbij niet alleen van groot belang waren de personen, met de waardigheid bekleed, maar ook de regten en verplichtingen, daaraan verbonden. Hij meende, uit dat gezigtspunt, dat over alle kwestien en moeilijkheden, daaruit voortvloeiende, met kalmte en beradenheid zou worden beraadslaagd. Spreker heeft zich daarin echter bedrogen gezien. Gisteren is hier iets gebeurd waarvan bij onze vergadering nog geen voorbeeld bestaat. Na uiteenzetting van zeer gewichtige punten en zwaarigheden, tot welker wederlegging niemand iets heeft in het midden gebracht, na eene discussie van ruim een half uur, is men nagenoeg bij acclamatie tot sluiting der beraadslaging overgegaan; iets dat nog nimmer, bij onderwerpen van veel minder gewigt en waarover dagen was beraadslaagd, is geschied. Spreker was door die sluiting zeer verrast. Hij had nog het woord willen vragen, maar hij gevoelde, dat het spreken voor hen, die niet hooren willen, eene ondankbare taak is. Maar wat is nu het gevolg dier stemming bij stroom, dat doordrijven der beraadslagingen over deze wet vóór dat het stelsel der regering nopens de Voogdij bekend is? Dit gevolg is zeer gevaarlijk. Spreker eerbiedigt het gevoelen van anderen, doch zijne subjectieve meening is, dat men daardoor hoogst onkiesch gehandeld heeft. Onkiesch en indelicaat voor den vorst, welke wordt voorgesteld; want bij dien buitengewonen spoed, om de ééne wet te behandelen, terwijl de Kamer ongunstig over de wet nopens de Voogdij denkt, zou het al den schijn kunnen hebben, alsof de benoeming van den regent eerder aan een *coup de main*, aan eene parlementaire taktiek of aan bedrevenheid in de leiding der zaken, dan aan overtuiging moest worden toegeschreven. — De behandeling is ook niet minder indelicaat voor onze hoogst geachte Koningin. Het is bekend, dat de wet nopens de Voogdij algemeene afkeuring in de afdeelingen heeft ondervonden. Men vermeende, terecht of ten onrechte, dat de regten der moeder waren aangetast of miskend. En, wat is nu het geval? Vóór dat men weet, of in die bezwaren zal worden te gemoet gekomen en H. M. de Koningin in hare regten gehandhaafd, en hare waardigheid erkend zal worden, wil men de tegenwoordige wet afhandelen! Spreker is op zich zelve niet tegen deze voordragt; zijn wenscht tot uitstel kan dus aan geene *arrière pensées* worden toegeschreven; maar, hij wenscht de beide wetten als tot elkander in verband staande beschouwd en behandeld te hebben. Een redenaar heeft er op gewezen, dat de wet nopens de Voogdij zeer gecompliceerd is. Maar de vereenigde zitting is bij elkander gekomen om de beide ontwerpen te behandelen. Gedurende de oplossing der moeilijkheid had de vereenigde zitting verdaagd kunnen worden. Er is dus geen reden denkbaar, waarom men thans de eene wet met geweld, zonder te weten wat van de andere zij, zou afhandelen. Maar als de wet nopens de Voogdij zoo gecompliceerd is, dan heeft men een zeer geringe dank van

den minister van Justitie. De geheele vraag komt toch hierop neder, of het eene politieke, dan wel eene burgerlijke wet zal zijn. Wanneer de minister door het verslag der rapporteurs met de bezwaren der vergadering bekend zal zijn, dan vertrouwt spreker, dat hij binnen een paar dagen eene beslissing zal nemen en spoedig eene nieuwe redactie aanbieden. Dan zou er voor niemand eenige indelicteesse bestaan en dan waren de regten en de waardigheid der moeder geëerbiedigd.

Nu wil de redenaar nog kortelijk de beide wetten beschnouwen. Wat het regentschap betreft, tegen de keus des persoons heeft hij niets. Het is hem hier niet te doen om personen, maar om begiuzelen. Wat aangaat de wet nopens de voogdij; hij meent dat deze niet is in den geest der grondwet. Het moet zijn eene bleet politieke wet, en geen inbreuk maken op het burgerlijk regt. In geen opzigt kan met betrekking tot het Koninklijk Huis aan het gewone civiele regt worden gederogerd. Spreker verzoekt zich ook met heigden door den heer *Banker-Curtius* is in het midden gebracht, dat de voogdij vóór het regentschap moet behandeld worden. Het minderjarig kind moet eerst tot mensch opgeleid worden vóór hij Koning wordt. Maar zoo men de wet nopens de voogdij niet eerder behandelt, men beraadslage althans niet over het regentschap vóór de veranderde bepalingen nopens de voogdij te kennen. Spreker keurt ook af de vermenging van den regent en den medevoogd, waartoe dezelfde persoon ten deze geroepen is.

Hij vertrouwt intusschen, dat eene veranderde wet nopens de voogdij spoedig zal worden aangeboden, en in dat vertrouwen, zal hij het tegenwoordige ontwerp aannemen.

De heer *van Hoëvell* weet niet, in hoeverre gisteren zijne argumenten invloed hebben uitgeoefend op het besluit der Kamer. Hij vermeent niet, dat hij zoo krachtig gesproken heeft. Dit is echter zeker, dat de heer *van Dam* zijne meening niet wel gezat heeft. Hij heeft toch niet gezegd, dat het vast stond, dat de wet op het regentschap zou worden aangenomen, die op de voogdij afgestemd. Hij heeft slechts willen aantonen, dat nimmer de zekerheid bestond dat beide ontwerpen zouden worden aangenomen: eene verwerping van eene derzelve zou mogelijk blijven ook al werd de voogdij tegelijk behandeld. Maar nu keert spreker de zaak om, en stelt dat de voogdij aangenomen en het regentschap verworpen kon worden. Ook dit is mogelijk, en het is dus een verkeerd begrip, als het lid uit Arnhem beweert, dat hij (spreker) zou beweerd hebben, dat hij de wet op het regentschap als aangenomen bescauwde. En om hem daarvan, voor zoo ver hem zelve betreft, een krachtig bewijs te geven, moet spreker verklaren, dat ook hij tegen die wet gestemd is. Hij zal die wet niet aannemen, omdat hij, even als de heer *van Dam*, vermeent, dat niemand anders dan de Koningin Regentes moet zijn. Hij zal die meening nu niet ontvouwen, omdat dit bereids door vorige sprekers is geschied. De regering is van een verkeerd beginsel uitgegaan. De Grondwet laat eene vrije keuze toe. Men behoeft zich dus bij die bestaande vrijheid van keuze niet te laten leiden door het systema, dat hij, die het naaste aan den troon verwant is, de Regent zou moeten zijn. Dit komt bij vrijheid van keuze niet te pas. Het moet hier alleen de vraag zijn, wat het nuttigste voor het vaderland is, want het Regentschap is geheel iets anders dan de opvolging van het Koningschap. En nu beschnouwt spreker het nuttig voor het vaderland, dat met het Regentschap belast worde iemand uit het Koninklijk Huis, en wel iemand uit het huis, die nimmer zelf tot den troon kan worden geroepen, hoe het lot der troonopvolging ook zij. Spreker vereenigt zich met hetgeen te dien aanzien door den heer *Engelen* is in het midden gebracht. Wanneer men de Koningin niet benoemt, dan moeten daarvoor overwegende redenen zijn. Bij spreker bestaan die niet. Daarom kan hij in gemoede nooit zijne stem aan de tegenwoordige voordragt geven.

De heer *van Hall* beantwoordt den heer *Schooneveld*, nopens hetgeen door dezen is in het midden gebracht, betrekkelijk het voorgevallene op gisteren. Hij betooft, dat de orde der beraadslaging niet is verstoord geworden, en dat de discussie ook niet is gesmoord. Nadat de laatste redenaar het woord had gevoerd, heeft de voorzitter gevraagd of iemand nog iets had in het midden te brengen. Niemand, ook niet de redenaar die thans beklaagt, heeft daarop geantwoord. De heer *van Hall* is daarop geëindigd bij gebreke van strijden. Als dit feit waar is, van waar dan het gebrek voortvloeit? Na de discussie is toen met overgroot overgrootheid besloten, dat de beraadslagingen heden zouden worden gehouden. Ten bewijze dat de discussie niet gesmoord worden, kan juist de loop der beraadslagingen van heden getuigen. Daarbij toch heeft, o. a., de heer *Groen*, daartoe door de Kamer gemagtigd, over punten gesproken niet regtsreeks tot het in behandeling zijnde onderwerp in verband staande. Daarbij is een lid uit Gelderland terug gekomen op hetgeen door een ander lid uit die provincie gisteren was in het midden gebracht. Men heeft repliek of liever in appel gepluit. Het lid uit deze residentie heeft zelfs over de Voogdij gesproken, hetwelk thans in het geheel niet aan de orde is, en dan beklaagt men zich over smoring der discussie.

De heer *Schooneveld* komt nog op zijne meening terug. De zaak is door den vorigen spreker niet in hare juistheid voorgedragen. Nadat eenige redenaars het woord hadden gevoerd, en ook spreker zijne meening te kennen wilde geven, ging van alle kanten het woord: »Stemmen, stemmen» op, en toen was hij buiten magte er een woord bij te voegen. Overigens had spreker niet de minste bedoeling om de meerderheid of hare besluiten te beleedigen.

De heer *van Dam van Isselt*, zal zich de moeite niet geven, den voorlaatsten spreker te beantwoorden. Hij is toch van innige dankbaarheid doordrongen voor de vaderlijke vermaning van dien redenaar. Hij kan geene woorden vinden tot dankbetuiging voor den aangenamen, zalvenden toon, waarin die correctie gegeven is. Hij voegt er zijn dank bij voor het geduld, waarmede die spreker hem heeft aangehoord. Hij houdt zich aanbevolen voor 't vervolg als genoemde redenaar meent, dat hij, of eenig ander lid der vergadering van de orde der discussie mogt afwijken, en alzoo eene dergelijke vaderlijke vermaning weder noodig had.

De heer *Storm* acht zich verplicht kortelijk te motiveren, waarom hij tegen de voordragt stemmen zal. Het is omdat hij zijne opinie over dezelve met geene zekerheid kan vestigen, wanneer hij deze wet afgezonderd van die der voogdij moet beschouwen. Ook hij zou dus gaarne een *non liquet* uitspreken, maar dat kan niet volgens het Reglement van Orde, dat vordert, dat men zijne stem uitbrengt. Hij treedt in eene opsomming der gerezen bezwaren tegen de aangeboden voogdij-wet en ontleent daaraan eene reden voor de gezamenlijke behandeling van beide wetten. De bezwaren waren o. a. dat sommigen zich niet konden vereenigen met het stelsel dat de Regent ook tegelijk in de voogdij-raad zitting heeft; voorts had men gewenscht, dat de Koningin een aanzienlijker aandeel in de voogdij had bekomen en ook wenschte men, dat het aantal voogden minder ware. Velen hebben die bezwaren gedeeld en het zou dus niet onwaarschijnlijk zijn, dat het bij de behandeling der voogdij-wet zou blijken, dat men in de wet op het regentschap verandering had gewild; b. v. de benoeming der prinszen van het stamhuis en een gering aantal aanzienlijken tot de voogdij en de opdracht van het regentschap aan 's Konings beminde gemalin.

Om alle deze redenen vindt spreker bezwaar in de afzonderlijke behandeling der regentschapswet en zal hij, nu er geen middenweg is, or tegen stemmen.

De heer *van Gollstein* zal zich uitsluitend bepalen bij de wet in behandeling. Hij zal niet spreken over de quaestie van verandering van art. 198 der Grondwet; ook niet over de quaestie gisteren opgeworpen, betreffende de al of niet wenschelijkheid om deze wet afzonderlijk aan de orde te stellen, zonder de tegelijkertijd aangeboden tweede voordragt; en eindelijk ook niet over de voordragt nopens de voogdij. Zijne rede zal zich bepalen alleen tot het ontwerp heden aan de orde gesteld en dan komt al dadelijk als eerste vraag, met welke behandeling hij zich zal bezig houden, deze: welk aandeel is aan deze vergadering toegekend door de Grondwet in de benoeming van den Regent. De beantwoording daarvan is van groot gewicht, omdat daarvan de gansche booordeeling der tegenwoordige voordragt afhangt.

Onze Grondwet, men verlieze dit vooral niet uit het oog, gaat uit van het denkbeeld van splitsing van de verschillende takken van gezag in het staatslichaam. In dien aangewezen werkkring kan zich ieder derzelve vrijelijk bewegen, maar geene overschrijding mag er plaats hebben, anders wordt het gansche staatsgebouw gestoord en zijne grondslagen aan het wankelen gebracht ja zelfs met ondergang bedreigd.

Gewichtig is dus die eerste vraag, en het antwoord daarop kan men vinden in de woorden der Grondwet; in de geschiedenis en ontwikkeling harer bepalingen en in de stemming der vergadering zelve. — De Grondwet zegt, dat de Regent benoemd wordt bij eene wet, die tevens het Regentschap, tot 's Konings meerderjarigheid kan regelen en voegt er bij, dat over die wet de Staten-Generaal hun besluit nemen in eene vereenigde zitting der beide Kamers. Ziedaar dus den werkkring der vergadering: het nemen van een besluit over de voordragt; de voordragt is verbleven aan den Koning; de beslissing, de bekrachtiging, aan de vereenigde vergadering.

Het ontwerp is dus voorgedragen aan deze vergadering ten einde zij daarop hare goedkeuring moge verleenen. Verder te gaan dan goed of afkeuren, kan men dus niet en derhalve zeker niet treden in de benoeming zelve welke is verbleven aan het opperhoofd van den staat.

Ook de historische ontwikkeling der tegenwoordige grondwettelijke bepaling pleit voor die meening. De vorige grondwet bepaalde in art. 42 dat de regent door den regerende Koning en de Staten-Generaal in eene vereenigde zitting der beide Kamers wordt benoemd. Onder de werking dier bepaling kon het nog twijfelachtig zijn welk aandeel de beide handelende partijen in de benoeming hadden; daarom moest die bepaling worden opgeheven en van daar het tegenwoordig artikel, waarbij duidelijk is uitgemakt, dat de benoeming aan den Koning en de beslissing aan de vereenigde Kamers is verbleven. Dit kan ook wel niet anders, omdat het hier toch een onderwerp geldt, dat het Koninklijk Huis van zeer nabij raakt.

Spreker waarschuwt hier tegen bemoeijing in za-

ken welke niet regtsreeks tot den werkkring van deze vergadering behoort. Hij herinnert, dat de strekking van elke vergadering overhelt naar uitbreiding van magt; hij moet ook herinneren hoe deze bepaling in de tegenwoordige grondwet is opgenomen. Er bestond twijfel of eene zoodanige vereenigde vergadering wel aan het dool zou beantwoorden. Men zeide, dat zij de geschiktheid miste, omdat het eene gedeelte gesproken uit den boezem van het volk en bestemd om de wenschen en behoeften der natie uit te drukken, terwijl de andere uit vermogende ingezetenen zamengesteld en gekozen door een uitgelezen deel der natie, juist bestemd was om die uitgedrukte wenschen nader te toetsen en de gewitte verlangens te temperen, en dan vroeg men, hoe die beide lichamen gezamenlijk konden werken. Men vergat daarbij niet, dat de eene minder in aantal was dan de andere. Dit nu waren de argumenten welke in der tijd tegen de zaminstelling van Vereenigde vergaderingen werden in het midden gebracht en zij hadden ook die kracht op de regering, dat zij op één punt terug deinsde voor zoodanige vergaderingen en er werd uit dien hoofde geene vereenigde vergadering aangewezen, ten aanzien van te maken veranderingen in de Grondwet. Aanvankelijk was wél dat denkbeeld bij de regering gerezen, maar zij kwam er van terug.

Wat nu is sprekers besluit uit deze herinnering aan de geschiedenis der grondwet? Dit, dat deze vergadering van de beide Kamers, naauwlettend moet toezien, om niet hare bepaald omschrevene magt uit te breiden. Is het nu waar, dat die bevoegdheid zich bepaalt alleen tot de beslissing over de voordragt des Konings aangaande het Regentschap, dan komt ook z. i., niet te pas om hier te twisten over dezen of genen persoon, maar alléén over de vraag of de voorgedragen persoon zou worden goedgekeurd. Het antwoord daarop kan dunkt hem, niet twijfelachtig zijn, als men let op de loffelijke hoedanigheden welke den tot Regent aangewezen Vorst onderscheiden, en als men let op de leidraad welke de regering bij hare voordragt heeft gekozen, eene leidraad door de grondwet zelve aan de hand gegeven. Daarbij toch is de erfelijkheid in het Koningschap gehuldigd en wat is dan natuurlijker, dan dat hij, die de naaste bloedverwant is, befast worde met de aanvaarding van het Koninklijk Gezag in geval van minderjarigheid des Troonopvolgers.

Spreker besluit, dat er voor hem derhalve op dat standpunt van beschouwing, geene bedenkingen tegen de aanneming der wet op het Regentschap bestaan, en dat hij dus niet heeft te onderzoeken of hij, zoo hij de voordragt had, niet wellicht een' ander persoon zou wenschen aan te wijzen.

De heer *Lotsy* zal tegen de voordragt stemmen. De bepaling zijner stem heeft hem geene moeite hoegenaamd veroorzaakt, want sedert lang is hij iunig overtuigd, dat eene enkele persoon tot het Regentschap dient geroepen te worden en die is: de moeder van den minderjarigen Koning, en wanneer spreker gelooft, dat men om die reden tegen de voordragt thans aan de orde kan zijn, zonder de grenzen van de bevoegdheid dezer vergadering te overschrijden, dan is de oorzaak daarvan, omdat men, ook in den kring welken de vorige spreker voerde, deze vergadering heeft afgebakend, toch nooit de bevoegdheid tot goed of afkeuring heeft ontkend.

Toch heeft hij eenigermate gearzeld, niet over zijne nit te brengen stem, maar of hij deze zou motiveren, doch die reden van aarzeling is in niets anders gelegen dan in het verslag van onze *zelfstandige* rapporteurs. Wat toch hebben zij gedaan! Zij hebben, om 't zoo eens uit te drukken, eene waarheid gezegd maar tegelijk eene waarheid verzwegen: ze zeiden in 't rapport b. v. dat er in de afdelingen veel is gezegd tot lof der Koningin en tot lof van Prins *Frederik*. Maar niemand hier tegenwoordig zal dit niet gaarne beamen, doch dat was de quaestie niet, maar wel was de vraag in de afdelingen of men de voordragt zoo als die was liggende zou goedkeuren, en bij die gelegenheid zijn er stemmen van afkeuring geuit op grond, dat men niemand anders wilde dan de Koningin. In hoe ver nu die handelwijze van de rapporteurs in overeenstemming zij met het tegenwoordig reglement van orde, wil spreker hier in 't midden laten.

Wat de zaak zelve betreft, zoo is zijne overtuiging govestigd. De beraadslagingen in Frankrijk in 1842 gehouden, waren van zeer belangrijken aard en hebben op hem eenen diepen indruk gemaakt. Later, in februari 1848, is die indruk bij hem niet verminderd, en toen nu ook na den dood des konings in 1849 ook bij ons de noodzakelijkheid werd geboren van eene wet op het Regentschap, stond het bij spr. vast, dat daartoe niemand anders kon worden aangewezen dan H. M. de Koningin.

Kortelijk wil hij dan zijne meening adstrueren. Op den voorgrond stelt hij, dat geene enkele persoonlijke consideratie hem in deze leidt. Hij vraagt ook niet met een der vorige sprekers, welk Regentschap zal voor het Vaderland het nuttigste wezen? Want dat weet niemand; dat weet de Koning niet; dat weten de Ministers niet; dat weten de Staten-Generaal niet. Veeleer moet men redeneren uit bekende gegevens en vragen, welke waarborgen de keuze der Moeder oplevert. Men kan die afleiden uit de pligten van den Regent. Die pligten staan in den af te leggen eed omschreven; zij zijn: trouw aan den Koning; handhaving van de grondwet; verdediging en

bewaring van de onafhankelijkheid en van het grondgebied des Rijks; bescherming van de algemeene en bijzondere vrijheid en regten van 's Konings onderdanen; instandhouding en bevordering van de algemeene en bijzondere welvaart. Welke regel kan hier nu strekken tot vestiging eener overtuiging omtrent de te doene keuze? Het is waar, in den regel zal men zich topalen tot den naasten agnaat, maar spreker doet dit niet als hij eene betere keuze heeft, eene keuze waar de belangen van den minderjarigen Koning één zijn met de belangen van den Regent en daartoe vindt hij de hechtste waarborg in den hechtsten band der natuur. Het belang van de moeder toch is, om haar kind groot en gelukkig te zien en haar pligt komt hier geheel met hare wenschen overeen. De moeder is dus de eenige persoon, welke alles in zich vereenigt, wat den waarborg geeft voor een goed Regentschap.

De heeren *de Fremery*, van *Zwijlen* en van *Nispen van Sevenaer* hebben vervolgens nog kortelijk het woord gevoerd. — (Op de plaats der snelschrijvers voor de dagbladen waren deze sprekers schier onhoorbaar. De hoofdstrekking hunner redeneringen was ongeveer de volgende:) De heer *Fremery* bewijst de beperktheid van den werkkring dezer vergadering door den heer *van Goltstein* ontwikkeld. Zijns inziens strekt zich die ook uit tot deelname aan de benoeming van den Regent. — De heer *van Zwijlen* juichte het toe, dat de regering, bij de bestaande moeilijkheden, waartoe eene dergelijke voordragt noodwendig moet aanleiding geven, naar een vast beginsel heeft gezocht en dat tot leiddraad heeft genomen. Dat beginsel is uit de grondwet geput en daardoor zijn de moeilijkheden vermeden. Hij is bereid der regering op dien weg te volgen en zal voor deze wet stemmen, omdat hij de noodzakelijkheid gevoelt, dat er ten deze een vast beginsel worde aangenomen, dat, naar het hem voorkomt, in overeenstemming is met de grondwet. — De heer *van Nispen van Sevenaer* scheen zich geheel te refereren aan het door den heer *Lotsy* aangevoerde: eenmaal vaststaande in spreker's overtuiging, dat de Koningin moest worden benoemd, stelde hij alle andere quaestien ter zijde.

De heer *Duymaer van Twist* had zich gisteren gevoegd bij hen die nog geen besluit wilden nemen op de gronden door den heer *Boreel* en anderen voor het uitstel aangevoerd. De meerderheid heeft het anders beslist; hij zal zich daaraan onderwerpen, maar vindt zich nu ook geroept te verklaren, dat hij zijne stem aan het ontwerp onthouden zal. De redenen daarvoor zijn: 1o. dat de tegenwoordige omstandigheden in aanmerking genomen, en vooral lettende op de zienswijze der regering ten aanzien der voorgedragene regeling, bij hem de gegronde vrees ontstaat, dat, als eenmaal de wet op het Regentschap zal zijn aangenomen, en alsdan geene wet op de voorgedragene stand komen, en het is eene zoodanige wet, die spreker dringend verlangt en waarin hij groot belang stelt. De tweede reden is, dat hij wel gezind zou zijn deze wet aan te nemen, ingeval er eene nadere voordragt met andere beginselen omtrent de voorgedragene aangeboden, waarbij de regten der Moeder beter erkend en gehandhaafd waren dan bij de tegenwoordige.

De heer *Boreel van Hogelanden* refereert zich aan de argumenten door den vorigen spreker aangevoerd. Al de bestrijders van zijn op gisteren gedaan voorstel tot verdrag der tegenwoordige discussie, hebben hem bevestigd in de overtuiging dat de wet op de voorgedragene stand zal komen. Om die reden alleen is hij tegen het heden behandelde ontwerp dat in onafscheidelijk verband tot het andere staat. Hij zal daarom stemmen tegen de wet, en hoopt dat niemand de oprechtheid van deze zijne verklaring in twijfel moge trekken.

De *Minister van Justitie* zegt, dat toen het tegenwoordig gouvernement, na zijne optreding en na de behandeling der staatsbegroting in staat was, zich met andere aangelegenheden bezig te houden, het uit de talrijke onderwerpen die het diende te behandelen, eene schifting heeft gemaakt, ten einde zich in de allereerste plaats bezig te houden met die onderwerpen die het meest de belangstelling van de regering, van de Kamers en van de natie verdienen. Het gouvernement stelde daarbij op den voorgrond het belang van het vaderland en wenschte bij de behandeling der voordragten een geleidelijken gang te volgen. Op de naleving van art. 41 der grondwet, werd het eerst de aandacht van het gouvernement gevestigd. De regering werd in die behandeling bevestigd door den aandrang in de Kamers tot wettelijke regeling van dit gewichtig onderwerp. Zij werd daarin versterkt wanneer zij het oog vestigde op het algemeen belang, dat hierbij op den voorgrond staat. De Regering meende dank verdiend te hebben, dat zij dit ontwerp met den meest mogelijken spoed heeft voorgedragen. Heeft zij zich in haar oordeel in dit opzicht bedrogen? De groote meerderheid heeft, blijkens het verslag der vergadering, het gevoelen beaamd, dat de spoedige regeling van het onderwerp, dat nu in beraadslaging is, wenschelijk was. Sommigen echter hebben de behandeling daarvan op dit oogenblik en de afdoening der voordragt ontijdig en ondoelmatig genoemd. Dit heeft den minister inderdaad bevreemd en hij zal alsnu de gronden overwegen die ten voordeele van dat gevoelen zijn in 't midden gebracht. Zoo heeft men aangedrongen op eene gelijktijdige behandeling en afdoening van de ontwerpen nopens het Regentschap en de Voogdij. De Regering heeft werkelijk de aan-

bieding der ontwerpen achterwege gelaten, tot dat de beide ontwerpen gelijkelijk konden worden voorgedragen. Dat is dan ook werkelijk geschied. Maar van hoeveel gewigt nu ook het ontwerp nopens de Voogdij te achten is, is het niet te ontkennen, dat het vaderland in de eerste plaats belang heeft bij de vaststelling der wet nopens het Regentschap. Immers de mogelijkheid, dat het noodzakelijk zou kunnen zijn, dat die wet in werking moest worden gebragt, bestaat elk oogenblik; het ligt niet in de menschelijke magt, het tijdstip daarvan te bepalen. De Regering heeft echter de beide ontwerpen te gelijker tijd ter tafel gebragt en aan de overweging der Staten-Generaal onderworpen. Maar nu wordt door sommigen verlangd dat er ten aanzien van het Regentschap niets verrigt worde, dan nadat de Voogdij-magt mogt zijn geregeld, of ten minste de antwoorden der Regering ten aanzien der laatste wet zullen zijn ontvangen. Men vreesde, dat die wet op de Voogdij, waartegen zoo vele bedenkingen zouden zijn geopperd, wellicht nooit tot stand zou komen en men zeide zelfs, dat de Regering op die wijze als 't ware de wet op het Regentschap zou hebben gescomoteerd. Het doet den minister in der daad genoegen, dat hij zich gisteren, toen het de bepaling van den dag der beraadslaging gold, buiten de discussie heeft gehouden; zo dat hij geene aanleiding tot het opperen van dat bezwaar heeft gegeven. Hij kan echter verklaren, dat er bij de regering geene bedoeling heeft bestaan, of bestaat, om de wet op de Voogdij onafgedaan te laten liggen. Men zegt wel, dat die voordragt in de afdelingen der Kamer eens algemeene afkeuring heeft ondervonden. Ook hij heeft hooren spreken van veelvuldige bedenkingen, die tegen dat ontwerp zouden gemaakt zijn. Doch zijne langdurige ondervinding bij de Staten-Generaal heeft hem geleerd, dat het voorloopig oordeel in de afdelingen niet over het lot eener voordragt beslist. Men maakt in de afdelingen wel bedenkingen, doch die worden beantwoord en, naar mate van haar gewigt, wordt daaraan te gemoet gekomen. Door bevordering van het gemeen overleg zijn dikwerf voorstellen, die men eerst nooit dacht, dat zouden worden aangenomen, gewijzigd doorgegaan. Dat kan ook hier het geval zijn. Doch de minister zal er bijvoegen, dat hem de aard en de strekking der geopperde bedenkingen nog niet bekend zijn. Men heeft gedurende deze beraadslagingen verzekerd, dat men eens eigenlijke politieke voogdij en dat men de toepassing van de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek nopens de Voogdij verlangde. Zonder de ontwikkeling dier bedoeking te willen vooruitsloopen, meent de minister te moeten herinneren, dat het Burg. Wetb. ook den grondslag heeft uitgemaakt van het voorstel der regering. Zij begreep echter, dat de bepalingen der grondwet ten dezen aanzien niet letterlijk moesten worden uitgevoerd. — Daarbij is vastgesteld, dat de voogden moeten worden benoemd en de voogdij bij de wet moet worden geregeld. Dit is de grondslag waarop de aangeboden wet is gebouwd. Maar terecht heeft een der sprekers aangemerkt, dat de minister van Justitie zeer voor overtuiging vatbaar is. Eene verkeerd geplaatste eigenliefde zal hem leiden, maar gaarne zal hij naar den goeden raad van anderen luisteren. Doch alle beoordeeling der verbeteringen, die men in de wet wil brengen, is tot hertoe onmogelijk, daar de regering tot hertoe nog niet bekend is met de gronden, die men tegen hare voordragt heeft aangevoerd. Hoe 't zij, de regering meent, dat de noodzakelijkheid bestaat, dat ook de wet, die nu in beraadslaging is, worde afgehandeld.

De minister gaat daarna over tot de behandeling van eenige punten, die tot het ontwerp zelve betrekking hebben. Het beginsel van de erfelijkheid, dat de regering op den voorgrond heeft geplaatst, is door velen ondersteund, door anderen aan bedenking onderhevig geacht. De minister herinnert dat alle mogelijke vooringenomenheid bij de regering ter zijde gesteld is, omdat daaruit slechts moeilijkheden en gevaren konden ontstaan, vooral indien het regentschap onverhoopt ongelukkig mogt uitvallen. De regering heeft alzoo een steun gezocht en meent dien te hebben gevonden; zij heeft het beginsel der erfelijkheid, bij de grondwet voor het Koningschap aangenomen, ook op het Regentschap toegepast. Het is waar, dat beginsel van erfelijkheid is nu wel niet in de grondwet geschreven, maar bij analogie kan het er uit worden afgeleid. De hoofdzak is dus, of het beginsel, door de regering op den voorgrond geplaatst, juist zij. Zoo ja, dan doet het weinig af, of de bijgebragte voorbeelden van binnen- of buiten 's lands volkomen juist zijn, of dat daarbij andere omstandigheden in aanmerking komen. Maar wanneer men zich op historischen grond plaatst en de geschiedenis van Regentschappen nagaat, dan zal men daaruit toch ontwaren, dat er steeds groot gewigt gehecht is aan den naasten agnaat tot het Regentschap, zoo zeer zelfs, dat vroeger die agnaat soms bij uitersten wil tot Regent werd benoemd. Niemand zal kunnen ontkennen dat de regering zich op het meest onzijdig standpunt heeft geplaatst. En dat zij daarbij niet kwalijk geoordeeld heeft, kan blijkens uit den indruk, dien het voorstel der regering op de vergadering heeft gemaakt. De minister wijst er op dat, ofschoon de verkiesbaarheid zoodanig is, dat zelfs de keuze zou kunnen worden uitgestrekt tot niet-vorstelijke personen, — het echter bij niemand is opgekomen daartoe het denkbeeld te opperen; omdat zulks in strijd is met het beginsel der

erfelijkheid, een beginsel, zoo zeer noodig voor de rust en het welzijn van den staat.

De minister vraagt nu na al 't voorgaande welk het standpunt der regering was? Zij zag aan den eenen kant geene moeilijkheid in de voordragt van den thans voorgestelden persoon; niemand kon daartegen bezwaren hebben; het bewijs daarvan ligt al dadelijk daarin dat deze voordragt op zich zelve ook door niemand wordt afgekeurd; maar nu heeft men andere personen genoemd; twee personen, die in de schatting van sommige sprekers hooger zouden staan dan de door de regering voorgedragen persoon. Daarin mag de minister niet treden. Prins *Frederik* zou, wanneer het beginsel der erfelijkheid tegelijk kon worden betracht, zeer zeker in gewichtige aanmerking hebben kunnen komen. Hij schat dien verstrekt hoog en is gedurende het derde eener eeuw, vereerd met diens welwillendheid. Maar men heeft ook den naam genoemd van onze geëerbiedigde koningin. Hij zal hier niet treden in eene ontwikkeling van beginselen maar toch te dien aanzien 't een en ander in 't midden brengen. Hij houdt zich overtuigd dat de Koningin geen dank verschuldigd zal zijn aan hen die op deze wijze haren hoogen persoon hebben ter sprake gebragt, en meer dank zal geven aan de regering.

Waarom? de minister herinnert hier aan de plegtigheid die nu een jaar geleden te Amsterdam heeft plaats gehad. Men zal 't niet ligtelijk vergeten hebben hoe die vorstin daar te kerke binnen trad aan hare hand leidende de hoop en de toekomst van het vaderland en van het Koninklijk geslacht. Wat was toen de indruk op alle aanwezigen? Was het, die daar binnen trad de Koningin, gemalin van dien regerenden Koning, of was het niet veelmeer de zorgvolle Moeder, vel van het besef der gewichtige pligten, welke als zoodanig op haar rusten. Bij hem was die indruk ten minste zeer levendig. Juist uit dien hoofde kan hij zich niet vereenigen met hen die het Regentschap aan de Koningin wenschen op te dragen. Wat toch is het Regentschap? Waarneming van het koninklijk gezag en van de Regering. En dan vraagt *S. Mx.* of men daartoe eene Moeder bestemmom zal? Of men haar zal willen afleiden van de teedere zorgen voor haar geliefd kroost, door haar met regeringszaken te belasten en daarop al hare aandacht te vestigen? De moederlijke liefde is een verheven gevoel; verheven vooral daarom omdat ze op zelfverloochening berust. Moet men dan de moederlijke zorg afleiden van den jeudigen Vorstentelg, om haar tijdens zijne minderjarigheid met staatszaken te belasten? De regering meent alzoo dat alles hier samenliep om de beginselen der voordragt tot leiddraad te nemen en om daardoor die voordragt zelve aannemelijk te maken. De minister zal niet treden in meer ondergeschikte beschouwingen, maar afwachten of er nog nader iets zal worden in 't midden gebragt waarop verdere toelichting noodig ware, en eindigt dus hier zijne rede.

Niemand meer het woord vragende, worden de beraadslagingen gesloten.

Het ontwerp in hoofdlijke omvraag gebragt, wordt aangenomen met 86 tegen 14 stemmen.

Tegen de heeren: *Duymaer van Twist*, *Weykaendts*, *Ferwey-Mejan*, van *Hoëvell*, v. *Alberlo*, *Storm*, *Boreel*, *Donker-Curtius*, van *Dam van Isselt*, *Sloet tot Oldhuis*, de *Fremery*, *Donner van Poldersveldt*, van *Nispen van Sevenaer*, en *Lotsy*.

Daarna is de vereenigde vergadering der beide Kamers van de Staten-Generaal gescheiden.

EERSTE KAMER.

Zitting van donderdag 2 mei.

In deze zitting is het ontwerp, houdende overschrijving van gelden van de begroting van 1849 op 1850, voor het herstel van het Nederlandsch muntwezen, zonder eenige beraadslaging met algemeene stemmen aangenomen.

Zitting van vrijdag 3 mei.

In deze zitting heeft de commissie van rapporteurs haar verslag uitgebragt over het ontwerp van wet, nopens het toezigt en de zorg over de zaken der munt.

De voorzitter stelt voor de beraadslagingen op morgen ochtend ten 11 ure te houden.

De heer *de Jonge* verklaart zich hier tegen. Het is bekend dat de wet omtrent de voogdij niet eerlang in discussie zal komen. Daarenboven zijn vele leden huiswaarts gekeerd. Spreker stelt dus voor, de behandeling der wet uit te stellen tot dat de kamer weder bijeen zal komen, ter behandeling van de voordragt omtrent de voogdij.

De voorzitter meent, dat, daar het verslag alreeds gedrukt is, de antwoorden tegen morgen onderzocht worden kunnen worden.

De heer *Martens* ondersteunt den voorzitter: de voordragt is voldoende in de afdeeling onderzocht. Men kan volstrekt niet bepalen wanneer de wet op de voogdij zal kunnen worden behandeld.

De heer *de Jonge* wordt in zijn voorstel ondersteund door de heeren *Groeninx van Soelen*, *Gevers*, van *Meurs*, van *Bosch Voltenhoven* en van *Nispen*; zij vonden den tijd tot morgen niet toereikend om de antwoorden behoorlijk te onderzoeken; het geldt een gewichtig onderwerp: er is ook geen haast bij; de wet zal eerst met 10. januari 1851 in werking moeten komen.

De minister van Financiën, hoezeer voor eene spoed-

dige behandeling van zaken, geeft toe, dat hier de tijd niet dringt, en onderwerpt zich aan het gevoelen der vergadering.

Bij hoofdelijke omvraag wordt met 22 tegen 7 stemmen besloten, de beraadslagingen niet op morgen te houden.

De voorzitter stelt voor, die aanstaanden maandag te doen doorgaan. Ook dit voorstel lokt eenige woordenwisseling uit, en verschillende leden verklaren zich voor een onbepaald uitstel. — Ten laatste stelt de voorzitter voor, om de beraadslagingen nader aan de orde te stellen. — Dienovereenkomstig wordt besloten, waarna de vergadering is gescheiden.

TWEDE KAMER.

Zitting van vrijdag, 3 mei.

In deze zitting zijn ingekomen twee Koninklijke boodschappen, ten geleide van twee ontwerpen van wet, regerende: 1. *het kiesregt en de benoeming van afgevaardigden voor de Eerste en Tweede Kamer*; 2. *de zamenstelling en de magt der Provinciale Staten*. Drukken en ronddeelen.

De minister van Binnenlandsche Zaken heeft aan de Kamer ingezonden een verslag nopens den staat over de hooge, middelbare en lage scholen over de jaren 1848 en 1849. — Dit stuk zal worden gedrukt en in handen gesteld van eene Commissie overeenkomstig art. 24 van het Reglement van Orde. Tot leden dier commissie worden benoemd de heeren: *Engelen, van Hall, van Dam van Isselt, Groen van Prinsterer en van der Heyden*.

Onderscheidene ingekomen petitiën worden naar de daartoe bestemde commissie verzonden. Tot rapporteurs over het wets-ontwerp tot regeling van het regt van onderzoek (*enquête*) zijn benoemd: de heeren: *Godefrot, de Man, Dullert, Mutsaers en Heemskerk*.

Een van wege den minister van Binnenlandsche Zaken ingekomen exemplaar van het rapport over de krankzinnigen-gestichten in 1848 word in de boekery gesteld.

Daarna heeft de commissie tot de verzoekschriften eenige verslagen uitgebragt.

Buitenlandsche berigten.

BELGIE.

Brussel, 2 mei. Te Parijs heerscht, zoo al niet in de gemoederen, dan toch op de straat de volmaakte rust, en niets duidt aan dat die kalnte op dit oogenblik gestoord zal worden. De invloed der hoofden houdt de strijders der demagogie bedaard, en men weet ook dat er onder de laatsten vele zijn, die thans geen gevecht verlangen. Heden moet zelfs op het plein van het stadhuis de officiële afkondiging plaats hebben van den uitslag der verkiezing van 28 april en, naar alle waarschijnlijkheid zullen de volksmassa's, gehoor gevende aan de raadgevingen der socialistische bladen, zich niet derwaarts begeven om den naam van haren uitverkorene te begroeten. De formaliteit der afkondiging zal dus, even als na den 10den maart, in de grootste kalnte aflopen.

Zoodanig is het uiterlijk van den toestand. Men zoude echter al zeer bekwaam moeten zijn om het inwendige daarvan te peilen. Een ding is zeker, dit namelijk, dat de verkiezing van den heer *Eugène Sue* op verre na niet zulk eene sensatie verwekt heeft als die van de heeren *Carnot, Vidal en de Flotte*. Het schijnt zelfs niet dat zij onmiddellijk gevolgd zal worden door maatregelen, welke het bestuur, zoo als men voor den 28sten april zeide, onverwijd moest nemen, indien zij gelukte. Zoo heeft de aanbidding van het wets-ontwerp tot wijziging van de kieswet, niet plaats gehad en zal dit naar men zegt, ook niet terstond geschieden. Echter sporen de meeste conservatieve dagbladen tot het nemen van dien maatregel aan en vorderen zij dien als dringend noodzakelijk. Er heeft, met hetzelfde doel, eene bijeenkomst plaats gehad in de parlementaire vereeniging van den Raad van State. Van den anderen kant spreekt men van eene partij, die zich in de vereeniging van de *Rue Richelieu* zoude vormen om de staatkunde van bedwang te doen veranderen door eene staatkunde van vooruitgang en bevrediging. De aangekondigde veranderingen in het kabinet zullen, naar men verzekert, insgelijks verdaagd worden. Evenwel zoude volgens sommige dagbladen, dit uitstellen van de te nemen maatregelen, niet van langen duur zijn. Men zoude er mede wachten tot na het jaarfeest der proclamatie van de republiek. Nu weet men dat dit feest den 4den mei invalt.

De ultra-conservatieve partij begint in beweging te komen over de quaestie der verlegging van de zetel der regering buiten Parijs. De meest gekleurde dagbladen der departementen, voldoende aan het hen gegeven wachtwoord, vorderen luide dien maatregel als het eenige redmiddel voor Frankrijk.

Men kent den officiële uitslag nog niet van de stemming in het departement *Saône et Loire*; ongelukkig valt er, door de reeds bekende resultaten van het grootste aantal sectiën, niet in het minst aan te twijfelen dat de geheele socialistische lijst met eene groote meerderheid gezegevierd heeft. Men was

daarop voorbereid, en ten minste is de gematigde partij hier niet teleurgesteld.

De zitting der wetgevende vergadering was van weinig beteekenis. Zonder eenig der vermelding waardig incident zijn de discussiën over de begrooing van oorlog voortgezet.

Volgens berigten uit Rome van 21 april, zag men aldaar eersdaags eenen zendbrief aan de bisschoppen te gemoet.

De overeenkomsten met Spanje, ten aanzien van de troepen dier natie, die gedurende twaalf jaar in dienst van den Paus moeten blijven, zijn definitief vastgesteld.

Generaal *Baraguay d' Hilliers* heeft menigvuldige conferentiën met Z. H.

FRANKRIJK.

Parijs, 3 mei. De commissie belast met het onderzoek der wetsontwerpen strekkende om nationale belooningen te verleenen aan de gekwetsten bij de gebeurtenissen van februari en juni, heeft haar rapport ingediend. Overwegende dat het in strijd is met de beginselen van orde en behoud, bij eene wet, eene daad van opstand tegen de wetten en instellingen des lands, te huldigen, stelt de commissie voor de eenvoudige verwerping der wet ten aanzien der gekwetsten van februari. Zij stelt de aanneming van het ontwerp voor, voor zoo ver betreft de burgers en de soldaten die gekwetst of gesneuveld zijn in de bloedige gevechten van juni. Zij was van oordeel dat het de taak is van eene regering, die ten doel heeft de herstelling van de eerbied voor het gezag en de wetten, niet slechts de slagtoffers, maar ook hunne weduwen, weezen en betrekkingen te beloonen.

— Men leest in de *Événement*: Er werd heden veel gesproken van eene coalitie gesloten tusschen een zeker aantal dagbladen van de zich noemende gematigde pers, om aan te sporen tot eenen wettelijken *Coup d'Etat*, door middel van eene herziening der constitutie door de Wetgevende Vergadering op dit oogenblik.

Een honderdtal vertegenwoordigers, naar het schijnt, van hen die het meest geijverd hebben voor de kandidatuur van den heer *Leclerc*, zouden zich aan deze nieuwe *ligue* voor het algemeene welzijn hebben aangesloten, die wellicht niet zonder strijd op eenen goeden uitslag hoopt, maar gelooft dat een gevecht hetzelfde stellig de zege zoude verschaffen.

— De President der Republiek, de ministers en de voornaamste leden der meerderheid hebben heden eene conferentie gehad in het Elysée. Men heeft de quaestien over de aanbidding der kieswet en hare redactie onderzocht. Deze conferentie was allerbelangrijkst, want uit de resultaten daarvan kunnen ernstige verwickelingen ontstaan of de aanneming van eenen staatkundigen gedragslijn en van maatregelen die alleen in staat zijn het land te behoeden voor de gevaren die hetzelfde bedreigen.

— De *Événement* deelt de volgende feiten, die haar zelve betreffen mede. Wij geven die met het gewone voorbehoud terug:

»Eergisteren heeft de politie de bedienden van de *Événement*, die in de stad aan bepaalde adressen nummers van dit blad rondbragten, aangehouden. 5000 exemplaren zijn in beslag genomen.

»Een van hen, *Gustave*, werd in hechtenis genomen, nadat hij het leesmuseum 141, *rue Montmartre*, bediend had. Twee pe sonen, in jassen gekleed, zijn hem gevolgd en hebben hem gevangen genomen. Hij is naar het bureau in de *rue Joquelet* gebragt; de personen in jassen waren verkleede politie-agenten. *Gustave* werd letterlijk naar het bureau gesleept, met stokslagen bedreigd als hij den minsten weerstand bood, uitgescholden enz. Een welgekleed voorbijganger, verontwaardigd over die mishandeling, heeft zich daartegen verzet. Toen hij zelf naar het bureau was gebragt, werd hij echter terstond weder in vrijheid gesteld; na de vertooning van onderscheidene brieven die zijne identiteit bewezen.

»*Zekere Sterling* werd in de *passage du Commerce* in hechtenis genomen en naar het bureau van de Afdij gebragt, waar men hem papier weigerde om zijne familie hiervan te verwittigen. De arrestatie geschiedde door drie personen in witte kielien; twee hebben hem opgepakt; de derde heeft zich meester gemaakt van de dagbladen die hij bij zich had.

»*Sterling* de zoon, werd van de drukkerij af vervolgd; men bereikte hem aan de *passage du Saumon*, waar hij door eenen persoon in eenen jas en twee personen in blauwe kielien in hechtenis werd genomen. Aan het bureau *Saint Eustache* wilde men hem geen papier geven om aan zijne vrouw te schrijven.

»Een andere besteller, *Hendrich* werd op de *boulevard Montmartre*, 20, gearresteerd, toen hij uit het leesmuseum kwam, waar hij de dagbladen had bezorgd; hij werd tusschen vier republikeinsche gardien en twee politie-agenten naar het bureau gebragt; hij heeft den nacht aldaar doorgebragt zonder dat men zelfs op zijne kosten hem een stuk brood wilde halen.

»Al die ongelukkigen moesten gedurende den nacht op de bureaux blijven: den volgende dag werd *Hendrich*, even als een dief, tusschen vier

soldaten en twee politie-agenten, naar den heer *Nuss*, commissaris van politie van het paleis van justitie, gebragt en op de vordering van den directeur van het blad, in vrijheid gesteld.

Parijs, 2 mei. De *Moniteur* behelst de volgende tijding:

De minister van Binnenlandsche Zaken heeft eene commissie benoemd, belast met het opstellen van een wets-ontwerp op de veranderingen, die het noodig mogt zijn, in de kieswet te brengen. Die commissie bestaat uit de volksvertegenwoordigers *Benoist d'Azy, Berryer, Beugnot, de Broglie, Buffet, de Chasseloup-Laubat, Daru, Léon Faucher, Jules de Lasteyrie, Molé, de Montalembert, Lannes de Montebello, Piscatory, de Sèze, generaal de St. Priest, Thiers en de Vatimesnil*.

— Naar men zegt, zouden de *Presse* en de *National* heden weder in beslag zijn genomen.

— De uitslag der verkiezing van 28 april heeft zeer noodlottig op den loop der zaken gewerkt. De eigenaren van het groote manufactuur-magazijn, *aux Villes de France*, hebben geoordeeld in dit geval een koenen stap te moeten doen. Hunne talrijke bedienden hadden voor de roode partij gestemd en zijn door hen dierhalve ontslagen bij den volgende brief, waarvan huu ieder in het bijzonder een afschrift is gezonden: »Mijnheer! De kwestie der verkiezingen is, onzes inziens, een kampstrijd geworden, die het heil of het verderf der maatschappij tot gevolg moet hebben. Elk bediende die, door zijne stem, bijdraagt tot den ondergang van het land in het algemeen en van den handel in het bijzonder, is ons voortaan vijandig en wij kunnen hem dus niet in dienst houden. Dit is de reden die ons noopt, u kennis te geven, dat gij van dit oogenblik, uit onze dienst ontslagen zijt.»

— Heden morgen te half 10 ure heeft op het stadhuisplein de proclamatie van den heer *Eugène Sue* als verkozen lid der Wetgevende Vergadering plaats gehad, waarbij de talrijke aanwezigen driemaal den kreet *leve de republiek!* aanhieven. Overigens heeft er geenerlei rustverstoring bij plaats gehad.

Binnenlandsche Berigten.

's Gravenhage, 4 mei. Het Openbaar Ministerie bij de arrondissement-regtbank alhier heeft zijne conclusie genomen in de zaak van *J. A. Bunte* tegen de Maatschappij van Weldadigheid. Die conclusie strekt tot toewijzing van de vordering, en wel hoofdzakelijk op grond, dat het opschrift van de obligatiën ten laste der Maatschappij is gesteld, dat die eigenhandig ook door de Permanente Commissie zijn onderteekend; dat er wel uit het daarachter staand berigt blijkt, dat de gelden door de bankiers *Flaer en Kol*, te Utrecht, moeten worden ontvangen ten behoeve der maatschappij, doch dat de maatschappij is schuldenares der obligatiehouders, en dat er mitsdien tusschen haar en den eischer bestaat een *vinculum juris*; dat, wat betreft de door de gedaagde beweerde niet ontvanke-lijkheid, deze wellicht zoude kunnen opgaan, wanneer niet alle de termijnen van aflossing der obligatiën waren verschenen, gelijk het geval is, en dat dus eene voorafgaande *in mora* stelling niet te pas kwam vermits een bepaalde dag bij de geldleening is vastgesteld; en de Maatschappij dus volgens art. 1274 Burg. Wetboek, uit krachte der verbintenis zelve, na verloop der termijnen in verzuim is; dat ook geene schuldvernieuwing heeft plaats gehad, door het aannemen van nieuwe coupons; dat toch schuldvernieuwing niet wordt verondersteld, maar van den wil daartoe uit de acte, volgens art. 1451 Burg. Wetb. en 1273 Code Napoléon, moet blijken; dat intusschen nergens van zoodanigen wil des eischers, om eene schuldvernieuwing daar te stellen, blijkt, terwijl hij intengededen wil daartoe ontkent; dat het aannemen der nieuwe coupons, alleen strekte om de rente voortdurend te ontvangen dat dit in allen geval op latere obligatiën alleen toepasselijk zoude kunnen zijn, maar nooit op die van 1823, die op nieuw geëxpireerd zijn.

De uitspraak is bepaald op vrijdag den 24sten mei 1850.

Arnhem, 4 mei. Men verneemt dat de K. Z. Hollandsche tooneelsten, onder directie van den heer *A. Peters*, hunne laatste voorstelling in abonnement alhier zullen geven op donderdag 16 mei e. k. en dat deze bestaan zal in *Rollo of het onbekende meesterstuk* en *Het huwelijk bij Trommelslag*, operette in 3 bedrijven.

— Men leest in de *Staats-Courant*:

In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van heden (3 mei) zijn ingekomen twee wetsontwerpen, het eene regelende het kiesregt en de benoeming van afgevaardigden ter Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal, mitsgaders den rooster hunner afstreding, het andere tot regeling van de zamenstelling en de magt van de Provinciale Staten, elk vergezeld van eene daarbij behoorende Memorie van Toelichting. Onder de verder ingekomen stukken behoort een door den minister van Binnenlandsche Zaken ingezonden verslag omtrent den staat van

(Zie verder het Vervolg.)

de hooge, middelbare en lagere scholen, 1848 en 1849, welk stuk ten fine van rapport gesteld is in handen van eene commissie, bestaande uit de heeren: Engelen, van Hall, van Dam van Isselt, Groen van Prinsterer en van der Heyde.

De voorzitter heeft der Vergadering kennis gegeven, dat de rapporteurs voor het wets-ontwerp tot regeling van het regt van enquête door de afdelingen verzoeken, zijn de heeren: Godefroi, de Man, Dullert, Mutsaers en Heemskerk. Nadat de commissie voor de verzoekschriften omtrent een aantal adressen verzoekt uitgebragt en de Vergadering zich met de door de commissie genomen conclusie vereenigd had, heeft de heer van Voorst, na daartoe het verlof van de Kamer bekomen te hebben, de aandacht van in de vergadering tegenwoordig zijnde mini- van Binnenlandsche Zaken gevestigd op het belang der verbetering van onze geneeskundige wetgeving, en van dezen de toezegging verlangd, dat die zaak, zoo spoedig mogelijk, een onderwerp van ernstige overwegingen zal uitmaken; welke toezegging door den minister gegeven is.

Ten vervolge op de in ons nummer 89 gedane mededeeling van den inhoud der oproeping aan bouw- kundigen tot het indienen van plannen voor eene vaste brug over den Rijn tusschen Keulen en Deutz, kunnen wij berichten, dat thans bij het departement van Binnenlandsche Zaken ontvangen zijn twee exemplaren van de bij die oproeping beboorende situatie- tekening, waarvan de belanghebbenden des verkie- zende aan genoemd departement inzage zullen kun- nen nemen.

Op den 10den februari jl. is in het landschap minima, behoorende tot de Nederlandsche bezittingen op de kust van Guinea, aan eene kortstondige ziekte overleden de heer Carel Hendrik Bartels, voornaam koopman en ingezetene aldaar. Hij bekleedde tevens het ambt van onbezoldigd lid in den kolonialen raad, en genoot in ruime mate de achting zijner mede- burgeren.

Ingezonden Stukken.

Aan de Tweede Kamer der Staten- Generaal.

Geven eerbiedig te kennen
De ondergeteekenden, ingezetenen van de gemeente de Helder,
Dat zij ter gelegenheid, dat eenige wets-ontwer- pen tot regeling van de belangen der scheepvaart van Uwe beraadslaging worden onderworpen, zich veroorloven de belangen hunner gemeente, waar die ten nauwste met die van onzen handel in het al- gemeen zamensmelten, op nieuw aan uwe aandacht aan te bevelen.

Zij nemen de vrijheid te herinneren, dat zij voor omstreeks een jaar UEd. mededeeling deden van een verzoekschrift aan Z. M. den Koning ingediend, waarbij zij verzoekten, dat de gemeente de Helder van de bezwaren van het ONVRIJ TERRITOIUM mogt worden ontslagen en tot los- en ladingplaats aan- gewezen.

De meer dan gewone uitvoerigheid, waarmede door de Commissie tot de verzoekschriften van dat stuk verslag werd gedaan, was voor de ondergeteekenden een aangenaam blijk, dat het niet onopgemerkt zou blijven en met blijdschap mogten zij bij de beraad- slaging over de wet op de middelen, door twee Uwer geachte medeleden in de zitting van den 19den de- cember, daarop met nadruk de aandacht zien vestigen.

Hun verzoek was en is tweevoudig;
Het eerste geldt het ontslag uit de boeien van het onvrij territorium, wat zij oordeelen als een regt te kunnen eischen; het andere het voorregt, om tot los- en ladingplaats te worden aangewezen, hetwelk aan 's Konings goedvinden is overgelaten.

Zij wisten, dat door U noch een gekrenkt regt hersteld, noch eene gunst, aan 's Konings oordeel overgelaten, verleend kon worden, maar zij deden opmerken, dat waar de wet de mogelijkheid liet be- staan, om de schoonste haven van ons land onvrucht- baar te houden, die wet herziening behoeft.

Mogt vroeger de vrees hebben bestaan, dat de vervulling van hunnen wensch afhankelijk zou zijn van eene algemeene herziening van ons belasting- stelsel, de voorgedragen ontwerpen tot regeling der belangen van de scheepvaart toonen, dat de rege- ring niet afkeerig is reeds dadelijk door gedeeltelij- ke wijziging van vroegere wetten, aan de behoeften van verbetering te voldoen; en de ondergeteekenden vleijen zich, dat deze gelegenheid niet verzuimd zal worden, om tevens in de algemeene wet van 26 au- gustus 1822 die wijzigingen te brengen, welke nood- dig zullen zijn, om aan den Helder en de haven van het Nieuwediep die voordeelen te verzekeren, van waarop zij, ook in het belang des Vaderlands, mee- nen aanspraak te mogen maken.

Wat het eerste gedeelte van hun verzoek betreft, schijnt het den ondergeteekenden toe, dat de wet geene verandering behoeft, indien er slechts een mid- del bestond, om het bestaande regt tegenover de Regering, die het betwist, te handhaven.

Art. 178 der aangehaalde wet toch zondert van het onvrij territorium de besloten steden en forten uit; en gelijk door de ondergeteekenden bij hun vroeger request werd aangeduid, en door uwe geachte mede- leden de heeren Sloet tot Oldhuis en de Moraaz in de zitting van den 19 december onwederlegbaar werd aangetoond, de Helder mag in gezonden zin eene stad genoemd worden, en wel eene besloten stad van ruim 10,000 zielen, door grachten en ge- duchte vestingwerken van de aangrenzende streken afgesloten. En ware er nog eenige twijfel over, hij zou weggenomen zijn door de redevoering des minis- ters van Financiën op den volgenden dag gehouden, waarbij Zijne Excellentie erkende, »dat de Helder »naar de gewone definitiën der aardrijkskunde als »eene stad, als eene beslotene stad, als eene vesting »moet beschouwd worden,» en slechts den twijfel opperde: »of de Helder zulks ook zoude zijn volgens »de definitie van de fiscale wet,» maar in gebreke bleef, om aan te wijzen, waar die fiscale wet be- staat waarbij, in strijd met het gewone spraakge- bruik, zoodanige willekeurige definitie van eene be- slotene stad gegeven wordt. Het ontslag uit het on- vrij territorium is echter als eenen eersten stap te beschouwen, als de voorwaarde, waaronder de ge- meente tevens tot los- en ladingplaats kan worden aangewezen.

Het is een feit, herhaaldelijk aangewezen en nim- mer betwist, dat ons vaderland geene schoonere, geene veiligere haven bezit, dan die van het Nieuwediep, eene haven, die bovendien door hare ligging aan de Zuiderzee, de ruimste gelegenheid voor het verkeer met verscheidene provinciën aanbiedt.

Die haven wordt door een willekeurig verbod tot werkeloosheid gedoemd.

Zijne Excellentie, de minister van Financiën, heeft in de zitting van den 20sten december verklaard, aan eene deputatie uit de Helder mondeling de re- denen te hebben doen kennen, die, naar zijn oor- deel, zwaarigheid opleverden tegen het gedaan ver- zoek.

De adressanten betreuren het, dat Zijne Excellentie niet heeft kunnen goedvinden die redenen openlijk mede te deelen, ten einde daardoor alle misverstand over de woorden in particulier gesprek gebezigt, te voorkomen. Indien de adressanten wel onderrigt zijn, zou de eenige reden van weigering in eene denk- beedige vrees der stad Amsterdam bestaan, voor de con- currentie eener meer gunstige haven; welke stad, den bloei van de haven van het Nieuwediep toeschrij- vende aan het groot Noord-Hollandsch kanaal, waar- toe zij aanzienlijk zou hebben bijgedragen, zich niet als door haar eigen kind wilde laten verdringen.

De adressanten meenen, dat de ongerijmdheid de- zzer reden zoo in het oogloopend is, dat men geneigd zou zijn aan een misverstand te gelooven, indien een algemeen verspreid gerucht niet diezelfde reden van weigering, als de eenige ware noemde.

Nu de minister in Uwe vergadering heeft gemeend hierover te moeten zwijgen, gevoelen zij zich genoopt bij dezen in het midden te brengen:

Dat het even onjuist is, dat het Groot Noord-Hol- landsch Kanaal door Amsterdamsche kapitalen zou zijn daargesteld, als dat aan dat kanaal de bloei van de gemeente de Helder verschuldigd zou wezen.

De verzanding voor het IJ dreigde den Amster- damschen handel met ondergang.

Die handel daartegen te beschermen was een rijks belang; was een provinciaal belang; was bovenal voor Amsterdam een plaatselijk belang. Het kanaal werd daarom op 's rijks kosten gegraven; maar de pro- vincie getrooste zich voor eene provinciale gift gedu- rende eenige jaren niet onaanzienlijke opcenten op de grondbelasting; en Amsterdam, de hoofdbelangheb- bende, droeg niet meer bij, dan een twaalfde ge- deelte der exploitatie-kosten; maar, al had Amster- dam meer gegeven, die giften uit eigenbelang gedaan, kunnen geene regten geven, om anderen uit te slui- ten van de voordeelen door eene onderneming van het Rijk in het algemeen belang ondernomen; en de in- gezetenen van de Helder, als gedeeld hebbende in de lasten der provinciale opcenten, zouden gewis in elk geval gelijk regt behooren te hebben, om daarin te deelen.

Maar bovendien is het onwaar, dat de bloei van het Nieuwediep aan het Groot Noord-Hollandsch Ka- naal zou zijn toe te schrijven. Het was de verbete- ring der haven en de uitbreiding van 's Rijks tim- merwerken en etablissementen, die den eersten stoot aan den toenemenden bloei der gemeente gegeven hebben. Het is het Noord-Hollandsch Kanaal, dat nog de mogelijkheid heeft gelaten, om de gemeente van het regt van lossen en laden verstoken te houden.

Men veronderstelle voor een oogenblik, dat het G. N. H. Kanaal niet bestond; dat geen één enkel groot vaartuig Amsterdam meer kon naderen, dan waren de Rijkswerven van aanbouw vervallen, om aan het Nieuwediep te verrijzen; de Amsterdamsche ka- pitalen zouden zich voor een deel naar het Nieuwe- diep verplaatst hebben; daar zouden entropôts en pakhuizen zijn verzezen en sinds jaren was het Nieu- wediep eene handel- en stapelplaats geweest, ten koste grootdeels van Amsterdam.

En eindelijk, al ware de stelling juist, dat het Noord-Hollandsch Kanaal door Amsterdam ware ge- graven; dat door dat Kanaal eene nieuwe stad, als uit den grond, aan het Nieuwediep was verzezen, dan nog zou dit feit geene regten kunnen schenken aan de stad Amsterdam, om den natuurlijken bloei

van andere plaatsen, ten koste van het algemeen belang, tegen te gaan.

De adressanten zouden meenen te kort te doen aan den verlichten geest van den Amsterdamschen han- delstand, indien zij den schijn zelfs aannamen van te gelooven, dat deze in het algemeen den wensch zou koesteren, om door de ruimte bij de fiscale wet- ten gelaten, den bloei van andere plaatsen aan zijn eigen belang op te offeren. Zij vermeldten en weer- leggen slechts, wat zelfs niet openlijk gezegd, maar slechts meer of min geheimzinnig fluisterende als de eenige reden, waarom het Nieuwediep nog niet tot los- en ladingplaats is aangewezen, wordt opge- geven.

De ondergeteekenden, ofschoon zich niet veroor- loovende, om in bijzonderheden hun oordeel over de voorgedragen scheepvaartwetten te uiten, aarzelen niet hunne volkomen adhaesie te geven aan de be- ginselen, die daarbij ten grondslag liggen en in de Memorie van Toelichting zijn ontwikkeld.

Zij wenschen slechts, dat die beginselen niet ten koste hunner gemeente verloochend worden.

Zal eene meerdere concurrentie eene meerdere waak- zaamheid en inspanning van den burger vorderen, zij vertrouwen, dat die niet bij den Nederlandschen handel (nog door aanzienlijke kapitalen ondersteund) zal ontbreken; dat de wedijver aan den ondernemings- geest eenen nieuwen prikkel schenken zal, maar de regering, die als hare eenige roeping erkent, »om »toe te zien, dat de heilzame en vruchtbare aanwen- »ding der hulpmiddelen, welke de aard en de lig- »ging des lands aanbieden, door geene verachtende »of onredelijke staats-instellingen worden belemmerd», zou blijken ongetrouw te zijn aan haar beginsel, aan hare erkende roeping, wanneer zij geen acht slaat op de gunstige ligging van de haven van het Nieuwediep en den handel verhindert zich daar te vestigen.

In het adres ten vorige jare bij den Koning inge- diend en U medegedeeld, durfden de adressanten voorspellen, dat het de verbazing van een volgend geslacht zal opwekken, als het uit de geschiedenis zal vernemen, dat in de negentiende eeuw de schoon- ste, de veiligste, de ruimste haven van Nederland, van het land, waar de handelsvrijheid als de hoofd- bron en voorwaarde van bestaan wordt erkend, dat die haven al hare voordeelen met verkrachting der natuur, onvruchtbaar zag maken door een verbod van daar te lossen en te laden; en zij wagen het er thans bij te voegen, dat die verbazing zal klimmen, wanneer het daarbij acht slaat op de thans voorgedragen wet- ten, die, tot behoud van het aandeel in den wereld- handel, onzen scheepsbouw aan de concurrentie met den vreemdeling overgeven, den vreemden handelaar met den Nederlandschen gelijk stellen, sommige bij- zondere belangen opofferen, en zelfs door opheffing van tollende eenige inkomsten aan de schatkist doen verliezen; wetten, die eenen hovigen strijd van de zijde der bijzondere belangen, of van de zijde van het vooroordeel moeten uitlokken; terwijl één enkel koninklijk besluit voldoende is, om aan Nederland in de concurrentie met den wereldhandel eene nieuwe los- en ladingplaats te schenken aan de schoonste haven, die ons land kan aanwijken; eene haven, waar de natuur ieder zwaar beladen koopvaardij- fregat of bark, voor Amsterdam bestemd, dwingt te lossen; maar waar het fiscale stelsel tot heden slechts veroorlooft in ligterschepen over te laden, om de vracht te Amsterdam nog eens uit die ligterschepen te lossen.

Mogt de regering, om de hierboven vermelde re- denen weêrhouden worden, om vooralsnog aan der adressanten billijke verlangens gehoor te geven, welligt zal Uw ernstige aandrang voldoende zijn haar te bewegen, de gemeente de Helder aan een denk- beeldig en bekropen eigenbelang der hoofdstad niet langer op te offeren, terwijl de wijzigingen in de wet van 26 augustus 1822 voorgesteld, U welligt de gelegenheid zullen openen, om, door eene uitbrei- ding dier wijzigingen, aan de gemeente de Helder de regten te verzekeren, waarop hare ligging, haar, ook in het algemeen belang, aanspraak doet maken.

Hetwelk doende

Helder, 1 mei 1850.

Jb. Bakker, C. Bakker Bz., A. Boomsma, P. A. Beets, C. Riekels, B. H. Wubbe en Zonen, L. Jolgersma Gz., Verweijde en Co., W. F. Kissing, Wed. D. Berghuijs, J. Haremaker, C. Giltjes, S. Braaksma, J. Schoon, L. M. van Gelder, Zussen, W. Günther, Gebs. Jansen, N. Venix, B. R. de Breuk, W. de Jong, Sn. Lastdrager, A. Bakker, J. A. Meijer, T. Groen, M. Hattems, J. Spigt, P. Goes, S. Goolen, M. Rezel, B. Glaser, F. H. Riesman, M. Boll, A. L. van Gelder, W. H. Winter en Comp., Arts en van Velsen van Doorn, D. Bakker Bz., A. L. Leuw Jr., M. Schouten, P. Quant.

POLITIE.

Ontvreemd te Gendringen: Een rood koperen wasch- ketel, ongeveer drie emmers inhoudende, waarvan de rand aan eene zijde, ter breedte van eene span is neergeslagen.

Een rood koperen eetschotel, bewerkt met een geel koperen ring.

Drie tinnen borden.

— Tusschen 1 en 2 dezer is een zeer brutale dief- stal te Ginneken, bij Breda, gepleegd, bestaande in zilveren lepels en vorken. Zes vorken, gemerkt W.

W. Een zilveren lepel en vork, gemerkt J. G., kleine zilveren lepels, soeplepel, mergpijp, voorsnijmes met zilveren hecht, 18 zilveren theelepeltjes waarvan 6 met glatte, 6 met geciseleerde figuurtjes, een klein zilver lepeltje, een zilver zoutlepeltje, zuur-vorkje en lepeltje, zilveren papperbus, 4 zilveren kurken, twee met het opschrift *Claret* en twee *Madera*, twee zilveren breiknopjes, een zilveren brei- mandje, een bril met goud gemonteerd.

Een tafellaken gemerkt J. L. 4.
Een tafellaken dessin genaamd *Dennenboom* gemerkt J. L.
6 servetten gemerkt J. L. 35 dessin *Kruisje*.
2 theedoekjes gemerkt L. 12 en 18.
Een ongebleekte ontbijt-servet.
2 geborduurde noteldoeksche gordijnen.
Een licht grijs cachemieren tafelkleed met een bloemenkrans geborduurd, in het midden kapellen van chenille en oranje hoeken.

— Voor de weduwe van *H. Kunsie*, zoon van *Hermanus Kunsie* en *Lij Folder* in leven scheepskok op de *Ajax*, liggen belangrijke berigten aan het commissariaat van politie.

Weldadigheid.

Bij de commissie voor de ongelukkigen door den brand te Lunteren, is ontvangen van het bestuur der Liedertafel *Euterpe* te Arnhem, de aanzienlijke som van f352,48, als opbrengst van een concert door de Liedertafel gegeven. De commissie betuigt namens die ongelukkigen haren warmen dank aan allen die tot dit edel doel hebben medegewerkt en bijgedragen. Namens de commissie,
A. VAN DAALEN.

Advertentiën.

Onderhoofd: *W. DE WAAL*
en
P. C. A. VAN DRIEST.
AMSTERDAM,
den 2den Mei
1850.

Getrouwd: *THEOD. TERWINDT,*
van *Millingen,*
en
CATHARINA VAN DE SANDT.
GRIETHUIZEN,
den 30sten April
1850.

De ondergeteekende, Elève van de Muzikschool te Amsterdam, berigt aan hare geëerde Stadgenooten dat zij na volbrachte Studiën, zich alhier heeft gevestigd tot het GEVEN VAN ONDERWIJS OP DE PIANO EN IN DES ZANG.

MARIJ ANN AYTINK.
Woonplaats *Arnhem*, Koningstraat, boven den Heer *PONSE.*

Lees hier!

In het galanterie Magazijn van *S. L. JACOBS*, in de Roggestraat, zijn ontvangen nieuwe PARASOLS, HANDSCHOENEN, onderscheidene verlake GOEDEREN, PARFUMERIEËN, PENDULES, en vorders verschillende voorwerpen, de welke te zeer uitgebreid zijn om gedetailleerd te kunnen opgeven.

Echte Blanke Genia-Olie,

in Sauterne flesschen (verzegeld),

eene reeks van jaren als de fijnste en allerbeste alom gesmaakt en erkend, is bij voortdoring, thans à 60 Cts. de flesch, in het depôt van den Ondergeteekende, benevens in de bekende depôts der Hoofdsteden van ons Rijk verkrijgbaar. — Brieven en bestellingen franco.

d'ARNAUD GERKENS,
Arnhem, Broerestraat A, No. 174.

Het is eene ontegensprekelijke daadzaak, dat de Pillen van *HOLLO-WAAR* uitengewoon weldadig geneesmiddel zijn.

In alle gevallen van bedorven maag, aandrang van het bloed naar het hoofd, van gal, van hoofdpijn, teererkwaal, enz. is er gene medicijn bekend, welke zoo onmiddellijke hulp verschafft als deze vermaarde Pillen, wier bijzondere eigenschappen regt op de hoofdorganen des levens werken, zoo gene ongesteldheid van bovengenoemden aard

aan derzelve weldadigen invloed kan weerstaan. Daarom ware het raadzaam voor al diegenen welke tot diergelijke ziekten aanleg hebben, om op dezen tijd van het jaar, eenige dosis daarvan te gebruiken, welke alle kenteekenen daarvan zullen wegnemen, en hun, volle gezondheid en kracht zullen wedergeven.

Door het vermeerderd debiet zijn de Prijzen thans de volgende.

Doosjes Pillen van f0.90, f2.10, f3.30, f7.75, f15.50, f23.50; *Potjes Zalf* van f0.90, f2.10, f3.30, f8.15, f15.90, f23.90.

Zijn op franco-aanvraag à contant te bekomen, bij den Heer *F. ROMELIJN*, Fz., Depôthouder te *Arnhem*; alsmede te *Londen*, Strand 244, *HOLLANDS Etablissement.*

Nederlandsche Stoomboot-Maatschappij.

VOORJAARSDIENST 1850.

Van *Arnhem* naar *Rotterdam*.

Des **WOENSDAGS** en **ZATURDAGS**, 's morgens te 9 ure.

Van *Rotterdam* naar *Arnhem*.

Des **ZONDAGS** en **DONDERDAGS**, 's morgens te 6 ure.

ARNHEM & MANHEIM.

Van *Arnhem* naar *Manheim*, direct door met dezelfde Stoomboot, in Correspondentie met de *Keulen-Mindener- en Badensche* Spoorwegen, des Zondags en Donderdags, des middags te 3 ure, na aankomst van den Spoortrein van *Amsterdam* en der Stoomboot van *Rotterdam*.

PASSAGIERS-VRACHTEN.

VAN ARNHEM NAAR:

	Voor-Kajuit. Enkels Reis.	Groote Kajuit. Enkels Reis.	Voor-Kajuit. Heenentweg.	Groote Kajuit. Heenentweg.
<i>Rotterdam</i>	f 1.25	f 2.50	f 1.85	f 3.75
<i>Vreeswijk</i>	» 0.80	» 1.60	» 1.20	» 2.40
<i>Emmerik</i>	» 0.45	» 0.90	» 0.68	» 1.35
<i>Duisburg</i>	» 1.10	» 2.20	» 1.65	» 3.30
<i>Keulen</i>	» 1.75	» 3.50	» 2.60	» 5.25
<i>Coblentz</i>	» 3.00	» 6.00	» 4.50	» 9.00
<i>Mainz</i>	» 4.00	» 8.00	» 6.00	» 12.00
<i>Manheim</i>	» 5.00	» 10.00	» 7.50	» 15.00

Nadere informatiën zijn te bekomen bij

J. W. TER HAAR,
Agent te *Arnhem*.

Burgerlijke stand.

ARNHEM:

Van 26 april tot en met 2 mei.

Ondertrouwd: *K. Willemsen*, 40 j. en *H. Bongers*, 35 j. — *L. Kleinhout*, 36 j., en *J. Karel*, 39 j. — *A. Dongelmans*, 25 j., en *H. Jordens*, 30 j. — *H. S. Zeegers*, 28 j. en *M. J. Heydendaal*, 27 j. — *G. Jacobs*, 29 j. en *J. Bitter*, 25 j. — *W. Louwerse*, 22 j. en *A. G. Eschauzier*, 24 j. — *H. R. Mager*, 34 j. en *E. Berends*, 36 j. — *G. J. H. Kan*, 24 j. en *G. Thuijsman*, 27 j. — *H. van Randwijk*, 27 j. en *C. Greeten*, 33 j. — *G. Huijgen*, 39 j. en *M. J. Overmaat*, 28 j. — *A. P. van Aken*, 25 j. en *L. van der Horst*, 24 j.

Gehuwd: *R. van der Horst*, met *M. Kruger*. — *D. Boogaard* met *A. van der Kaa*. — *J. Giebing* met *M. den Bock*. — *J. den Bok* met *A. C. Tubbing*. — *E. Peters* met *A. Buunk*. — *A. van Rennes* met *H. van Burck*. — *G. Looman* met *K. Groenemeijer*. — *H. Lubbers* met *J. van Dijk*. — *L. Jansen*, met *M. Vlieger*. — *M. Loosen*, met *W. Hueting*. — *C. Braakman*, met *J. Jacobs*. — *H. Verheijen*, met *A. Nürkes*. — *H. Kappes*, met *H. van Oeveren*. — *J. C. Baker*, met *J. C. van Riet*.

Bevallen: *J. Bröuwer*, geb. *Kamphorst*, Z. — *G. Corduwener*, geb. *Ariens*, D. — *M. Smits*, geb. *Kroese*, D. — *W. Moeshoff*, geb. de *Beijer*, Z.

Overleden: *R. W. Baron van Hemert* tot *Dingshof*, 1 j. 4 m. — *J. van der Elst*, echtgenoot van *A. Hummelink*, 78 j. 7 m. — *B. J. Willemsen*, 2 d. — *A. A. Hoekstra*, 17 j. — *H. Gipman*, 65 j. — *B. Gillen*, 29 j. — *M. J. Abbenhuis*, gehuwd met *W. Oendaal*, 56 j. — *L. A. Gerbrands*, 10 j. 5 m. — *J. van Eck*, 6 j. 7 m. — *L. C. Hansen*, 1 m. — *A. van den Brink*, weduwe van *G. Markens*, 82 j. — *M. Cornelissen*, 69 j. — *H. Brouwer*, gehuwd met *C. Schaap*, 71 j.

NIJMEGEN:

Van 22 tot en met 30 april.

Gehuwd: *J. van Meegen* en *C. Linders*. — *H. Albers* en *A. de Leeuw*. — *J. Jaspers* en *M. Meijer*. — *J. Leenders* en *J. Poelen*. — *H. Kersten* en *G. Ebben*. — *B. Reintjes* en *M. E. H. Reintjes*. — *T. Hopman* en *J. Cuipers*. — *H. Arnts* en *H. J. Euen* (gen. *Uyen*). — *M. Linssen* en *J. M. D. de Champs*.
Bevallen: *J. P. de Booy*, geb. *Orth*, twee D. —

H. L. van Zutvent, geb. *Grosman*, D. — *A. Oudekamp*, geb. *Kuipers*, Z. — *M. R. Rijntjes*, geb. *Slaaje*, Z. — *C. A. Kuipers*, geb. *de Champs*, D. — *J. Derks*, geb. van *Rijn*, D. — *J. Blijdenstijn*, geb. *Maillolas*, D. — *H. Werner*, geb. *Lagee*, D. — *Martens*, geb. *Tenhaff*, Z. — *M. E. H. Verheyen*, geb. *Mertz*, Z. — *M. G. Brugman*, geb. *Janssen*, Z. — *M. Kersten*, geb. *Jongen*, doode Z. — *M. Koopmanschap*, geb. *Reijers*, Z. — *H. Reinders*, geb. van den *Boom*, D. — *M. W. J. Everts*, geb. *Michielsen*, Z.

Overleden: *G. Tervooren*, 22 j. — *W. Peters*, j. — *M. M. Hnysman*, wed. *Teerling*, 76 j. — *F. Daalderop*, 4 m. — *T. Verhoeven*, 45 j. — *van den Berg*, 39 j. — *G. F. Muller*, 81 j. — *Stevens*, 10 m. — *E. Vertooogen*, 75 j.

TIEL:

Van 23 tot en met 30 april.

Gehuwd: Geene.

Bevallen: *W. Vermeulen*, geb. *Muller*, D. — *A. C. Kramer*, geb. van der *Hoijden*, Z. — *J. Glaasbeek*, geb. van der *Lienden*, D. — *A. van Uiten*, geb. *Mulkes*, Z. — *C. de Bie*, geb. van *Nijkes*, D. — *M. E. Lijzen*, geb. *Reijnders*, D.

Overleden: Geene.

WAGENINGEN:

Van 22 tot en met 29 april.

Gehuwd: *J. W. van Rooijen* en *J. Hendriks*. — *K. Bouwman* en *A. J. Hagen*.

Bevallen: *C. van den Heuvel*, geb. *Snijders*, Z. — *Overleden*: *R. van Steenbeek*, wed. van *H. Geusen*, 66 j. — *D. S. Casius*, wed. van *P. de Rooij*, 85 j.

ZALT-BOMMEL:

Van 22 tot en met 29 april.

Gehuwd: *H. Bakhuizen* en *E. Teeuwisse*.
Bevallen: *A. Breddel*, geb. *Hoskam*, Z.
Overleden: *J. H. Akkermans*, wedr. van *M. de Vaan*, 56 j. — *P. Breddel*, 3 d. — *A. Troost*, wed. van *C. van Os*, 62 j.

Marktprijzen.

ARNHEM, 3 mei.

Oude *Weit* van f0.00 tot 00.00; Nieuwe van f6.00 tot 8.50. — *Rogge* van f4.30 tot 4.75. — *Boekweit* van f4.50 tot 4.80. — *Garst* van f3.30 tot 3.70. — *Vriesche Haver* van f0.00 tot 0.00. — *Voerhaver* van f2.30 tot 2.50. — *Witte Boonen* van f0.00 tot 0.00. — *Paardeboonen* van f4.40 tot 4.85. — *Graauwe Erbsen* van f0.00 tot 0.00; *Groene* van f0.00 tot 0.00. — *Gele* van f0.00 tot 0.00. — *Koolzaad* van f0.00 tot 00.00; *Aveelzaad* van f0.00 tot 0.00. — *Klaverzaad* van f28.00 tot 31.00. — *Aardappelen* van f0.90 tot 1.25. — *Boter* van f0.50 tot 0.58 pond.

TIEL, 28 april.

De aanvoer van granen was niet zoo groot als vroeger acht dagen; *Tarwe* ruimde langzaam tot vorige prijzen op, voor *Rogge* was meer kooplust; *Haver* ruimde goed op; *Zemmergarst* meer gezocht om te zaaien. *Tarwe* f5.75, 6.75 tot 7.50. — *Rogge* f4.20, 4.40 tot 4.70. — *Boonen* f4.00, 4.30 tot 4.70. — *Haver* f1.80, 2.20 tot 2.60. — *Garst* f3.50 tot 4.00.

ZWOLLE, 26 april.

Tarwe f7.00 à 7.50. — *Rogge* (Oude) f4.50 (Nieuwe) f3.75 à 4.25. — *Boekweit* 3.60 à 4.50. — *Garst* f3.15 à 3.60. — *Haver* f2.70 à 2.90. — *Boonen* f4.30 à 5.00. — *Aardappelen* f0.90 à 1.60. — *Boter* n. p. f0.50 à 0.60; $\frac{1}{2}$ ton f11.50 à 12.00.

ZUTPHEN, 25 april.

Bij matigen aanvoer was de kooplust voor de meeste Graan-artikelen flauw; waardoor het aanwezige tot lagere prijzen moest worden afgegeven. *Tarwe* deed van f6.50 à 7.50. — *Rogge* van f3.50 à 3.95. — *Boekweit* door schaarsheid prijshoudend van f4.25 à 4.80. — *Garst* f3.00 à 3.25. — *Haver* f2.40 à 2.75; beide laatste artikelen meest minimaal. — *Aardappelen* van f1.20 à 1.50; gelade 1400 mud. — *Boter*: Van f10.50 tot 11.75 $\frac{1}{2}$ vat.

Broodzetting.

ARNHEM, 4 mei.

Roggebrood.		
Een Roggebrood van 5 pond		f0.40.
» dito » 3 »		» 0.24.
» dito » 2 »		» 0.16.
» dito » 1 »		» 0.08.
Fijn Tarwebrood.		
Het pond Fransch of Vloerbrood		f0.331.
Fransch of Vloerbrood 4 oncen		» 0.13.
dito » dito 3 dito		» 0.10.
dito » dito 2 dito		» 0.061.
Het pond Wittebrood of Weggen		» 0.29.
Wittebrood of Weggen 4 oncen		» 0.12.
dito » dito 3 dito		» 0.09.
dito » dito 2 dito		» 0.06.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 4 mei 2 El 0 Palm 9 Duim; gew. 0 D. gev. 9 D.

Te Arnhem, bij *G. J. THIEME*, Boekdrukker.